

12. Connecting to Compete 2014. Trade Logistics in the Global Economy. The Logistics Performance Index and Its Indicators [Electronic resource]. – Mode of access: <http://siteresources.worldbank.org>. – Date of access: 01.12.2014.

УДК 364

Козлова О. А., ст. викл.,
Григор'єва С. В., ст. викл.,
*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», Україна*

МОЛОДІЖНЕ БЕЗРОБІТТЯ В МІСТІ: ПРИЧИНИ ТА СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ

Авторське резюме. У даній статті розглядається проблема, що не втрачає своєї значимості, це працевлаштування молоді. Метою дослідження є вивчення проблем молодіжного безробіття, причини даного явища й наслідки, виявлення місця молоді на ринку праці в містах й шляхи вирішення виниклої проблеми.

Ключові слова: безробіття міської молоді, зайнятість, ринок праці.

Резюме. В данной статье рассматривается проблема, которая не теряет своей значимости, это трудоустройство молодежи. Целью исследования является изучение проблем молодежной безработицы, причины данного явления и последствия, выявление места молодежи на рынке труда и пути решения возникшей проблемы.

Ключевые слова: безработица городской молодежи, занятость, рынок труда.

Abstract. In this article the problem which doesn't lose the importance, this employment of youth is considered. A research objective is studying of problems of youth unemployment, the reason of this phenomenon and consequence, identification of the place of youth in labor market and a solution of the arisen problem.

Key words: employment, labor market, unemployment of youth.

Постановка проблеми. Невід'ємною частиною життя кожної працездатної людини є робота. Незалежно від її змісту, рівня вимог, що висуваються до працюючого, ступеня складності й відповідальності, кваліфікованості, вона визначає весь життєвий уклад, особливо мешканців міст, систему суб'єктивних цінностей, найближчі й більш віддалені перспективи індивіда. Робота також задає деяке «соціальне тло» життя людей. Різноманітні види професійної діяльності відбивають рівень розвитку суспільства, характер завдань, які стоять перед ним, а оцінка професій у суспільній свідомості дозволяє судити про ступінь їх «престижності». Вона є істотним чинником у виборі професії, навчального закладу, місця передбачуваної роботи, формуванні почуття задоволеності працею.

Наростаючий розпад економічних зв'язків між підприємствами, ріст безробіття серед дипломованих фахівців і робітників в містах, зниження рівня життя ставлять перед більшістю працездатних молодих людей проблему пошуку роботи, що дозволяє зберегти колишнє матеріальне становище, професійний і соціальний статус. Збільшується число людей, що бажають мати додаткову роботу.

Аналіз наукових досліджень. Ступінь наукової розробленості проблеми. Дослідження питань державного регулювання молодіжного безробіття в тому або іншому ступені здійснюється представниками різних наук. Зокрема, можна виділити наступні напрямки:

- вивчення безробіття як особливого стану буття суспільства й індивіда (А. Августин, Аристотель, М. Бакунін, Ж. Бодрийяр, Дж. Бруно, З. Булгаков, Г. Гегель, Т. Гоббс, У. Джеймс, Г. Маркузе, Т. Мор, Ж-Ж. Руссо, К. Сен-Симон, К. Ясперс и др.),

- аналіз безробіття як показника стану економічної сфери й збалансованості ринку праці (В. Адамчук, Г. Беккер, Б. Бреев, У. Буланов, М. Гильдингерш, Дж. Кейнс, К. Маркс, А. Лігу, В. Плакся, Д. Риккардо, П. Самуельсон, А. Сміт, М. Фридмен та ін.),

- розгляд впливу безробіття на психологічне самопочуття особистості (Р. Лазарус, Л. Пельцман Д. Сиопер, П. Уорр, Н. Фізер, Д. Фрайер, М. Яхода та ін.),

1. дослідження безробіття як прояву дестабілізації соціально-трудових відносин у суспільстві (Д. Белл, М. Вебер, З. Григор'єв, Л. Гусякова, Е. Дюркгейм, Г. Зімель, О. Конт, У. Кузнецов, Р. Мертон, Дж. Мід, П. Сорокін, Г. Спенсер, А. Сухов, Дж. Хоманс та ін.)

Метою нашої статті є дослідження проблеми молодіжного безробіття, особливо серед міського населення, причин та соціальних наслідків цього явища.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом проблема молодіжного безробіття стала найбільш актуальна. Зараз дуже гостро стоїть питання про молодих людей. Ситуація на молодіжному ринку праці стала напруженою. Серед всіх працевлаштування категорій населення на ринку праці молоді люди найбільше перебувають у зоні ризику. Це пов'язано з тим, що молоді фахівці мають високу професійну й територіальну мобільність у пошуках роботи, з одного боку, і з відсутністю трудового досвіду, що робить їх менш конкурентноздатними – з іншої сторони.

Молоді люди, що ще не мають професії, також повинні вирішувати питання про вибір життєвого шляху, придбанні спеціальності, пошуку засобів до існування. Специфіка їхнього життя (навчання, побут, споживання, спілкування) дає їм відомості не стільки про змістовну й продуктивну працю, скільки про її наслідки, що забезпечують соціальний стан індивіда в суспільстві (матеріальна забезпеченість, рівень освіченості, престижність).

Завдання вибору професії й пошуку місця роботи ускладнюється тим, що якісні характеристики освіти сучасної української молоді часто не відповідають характеру й змісту праці.

Сучасна ситуація в сфері праці й зайнятості ставить молодь у дуже складні умови. Наприклад, скасування розподілу випускників навчальних закладів як гарантія зайнятості за фахом, що ставить молодих фахівців у систему жорсткої конкуренції з людьми, що мають досвід роботи, де випускник повинен буде вміти довести наявність у себе відповідних знань, умінь і здатностей, свою компетентність.

Змінюється престижність професій у молоді. Раніше на перших місцях були космонавти, лікарі, вчені. Зараз популярними стали професії підприємця, комерсанта, економіста, менеджера, юриста.

У цей час ступінь участі молоді на ринку праці залежить від політики, що проводиться в сфері освіти, від політики кадрів на підприємствах, від ступеня розвиненості систем соціального забезпечення, економічної кон'юнктури. А що ж лежить в основі молодіжного безробіття?

Робота – та основа, на якій будується в переважній більшості молодих людей їх сьогоденний матеріальний добробут. Збільшення чисельності безробітних серед молодих людей, незатребуваність їх на ринку праці обумовлюється рядом об'єктивних причин:

- ростом загальної чисельності безробітних;
- у зв'язку з тим, що діяльність промислових підприємств в основному спрямована на самозбереження й виживання, а не на розвиток і розширення виробництва;
- відсутністю у молодих людей достатнього досвіду, у зв'язку із чим їх в останню чергу приймають на роботу при наявності вакантних посад, і першими скорочують при зниженні обсягів виробництва;
- ріст числа безробітних серед молоді пов'язаний з невідповідністю їхньої професійної підготовки вимогам ринку праці й недостатньо розвинутою профорієнтаційною роботою з молоддю;
- при обстеженні деяких районів, було виявлено, що підготовка кадрів далеко не завжди відповідає об'єктивно існуючій потребі в кадрах і наявності робочих місць ;
- незатребуваність молодих людей на ринку праці пов'язана з тим, що значна частина безробітної молоді прагне одержати роботу, що відповідає своїй підготовці й високо оплачувану, але не одержує такої, тобто через невідповідність попиту та пропозиції робочої сили.

Безробітним молодим людям, що мають робочі спеціальності, може бути запропонована робота в перший же день пошуку, тоді як працевлаштування молоді, що має вищу й середню фахову освіту, представляється більш складним. На процес працевлаштування молодих людей негативно позначається низька вартість робочої сили по багатьом професіям, що вимагаються на ринку праці, наприклад, тесля,

газоварювальник, водій, продавець, сторож. У зв'язку з ростом цін на товари й послуги молоді люди відмовляються йти на низькооплачувану роботу.

Розглянемо інші причини молодіжного безробіття, де роль безробітного є «соціально-інституалізованим рольовим типом»:

1) безробітний, однак, не звільнений від соціальних обов'язків і повинен виконувати їх незалежно від фінансових й емоційних міркувань;

2) вважається, що безробітний сам відповідальний за цю ситуацію й зобов'язаний знайти з неї вихід;

3) безробітний повинен розглядати свою ситуацію як небажану й тимчасову та зобов'язаний знайти роботу будь-якого типу і за будь-яку плату;

4) безробітний, котрий не знайшов роботу, вважається ледачим, некомпетентним й «трохи сам не свій»;

5) статус постійного безробітного може бути отриманий тільки у випадку очевидної непрацездатності, пов'язаної із хронічним захворюванням, занедбаністю, деморалізованістю.

Таким чином, дані відносини й установки безробітного також є причиною його безробітності.

Сьогодні більша частина підлітків і молоді – майбутніх здобувачів на ринку праці – психологічно не готова до складних ситуацій в економіці. Тому що в пошуках роботи юнаки й дівчата хочуть одержати відразу все або нічого. Звідси однобокий погляд молоді на нові економічні умови. Реклама: «От би виграти мільйон!», – зустрічається постійно. Реклама типу: «От би так навчитися добре працювати!», – відсутня. В остаточному підсумку, у молоді створюється ілюзія легкого одержання благ.

Особливе занепокоєння викликає рівень здоров'я молоді – як фактор, що впливає на безробіття.

Усе менш привабливою стає для випускників шкіл в містах робота в промисловості, на будівництві, на транспорті. «Його Величність Робітничий клас» не є престижним для сучасних юнаків і дівчат.

Таким чином, причини молодіжного безробіття полягають не тільки в соціально-економічному положенні країни, але й у деформації ціннісних орієнтацій молоді, в її психологічній неготовності, неправильній мотивації (не стимулювана молодь до творчої активності й ініціативності до нових форм самоствердження в праці).

Ситуація, що складається на українському молодіжному ринку праці в останні роки, є досить напруженою й характеризується тенденціями до погіршення. Ростуть масштаби зареєстрованого і схованого безробіття серед молоді, збільшується її тривалість. Боротьба за виживання українських підприємств призводить до жорсткості умов вступу молоді на ринок праці. Тим часом можливості молодих людей і без того обмежені в силу їх більш низької конкурентоздатності, в порівнянні з іншими категоріями населення.

Надзвичайно низький рівень доходів найбільш вразливих верств населення змусив молодь раніше виходити на ринок праці. Протягом останніх років праця підлітків стала звичайним явищем. Існуюча система підготовки й

перепідготовки кадрів не відповідала новим вимогам, що значно зменшило шанси працевлаштування молоді на престижні посади в нових секторах економіки, залишаючи для молодих людей робочі місця, що не вимагають високої кваліфікації.

Погіршення умов вступу молоді на ринок праці призвело до того, що на сьогоднішній день молодь стала однією із найчисельніших груп населення серед офіційно зареєстрованих безробітних.

За даними служби зайнятості, питома вага молоді, що не досягла 25-літнього віку, у загальній чисельності зареєстрованих безробітних перевищила 20 %. Однак, оскільки не враховуються сховані форми безробіття, можна припустити, що офіційні показники молодіжного безробіття надто занижені – далеко не всі молоді люди в пошуках роботи звертаються до служби зайнятості.

Через падіння престижу продуктивної праці для значної частини молодих людей став характерним соціальний песимізм; молодь не вірить у можливість мати цікаву, змістовну роботу, оплачувану відповідно до міри своєї праці на рівні світових стандартів. Відбуваються полярні зміни трудової мотивації. Кваліфіковані молоді кадри часто змінюють спеціальність, що надалі може призвести до дисбалансу в професійній структурі робочої сили. Пріоритет віддається не змістовній праці на виробництві, а праці з низькою інтенсивністю, спрямованій на одержання значної матеріальної вигоди будь-яким шляхом. Все це, звичайно, не може сприяти підйому економіки країни.

Універсальних рецептів по подоланню безробіття не існує. Уряди багатьох держав усвідомлюють гостроту проблеми молодіжного безробіття й направляють величезні фінансові потоки на адаптацію молодих працівників до ринку праці. Витрати на сприяння зайнятості молоді здійснюються в першу чергу з метою вдосконалювання якісного складу робочої сили й носять в основному довгостроковий характер, вони визначають розвиток національних економік на багато десятиліть вперед. В усьому цивілізованому світі загально визнано, що економія й недовкладення в освітній, культурний і моральний потенціал молодого покоління можуть бути чреваті вкрай негативними й важкими наслідками як для окремої особистості, так і для націй в цілому.

Висновки. У висновку відзначимо, освітні установи, служби зайнятості повинні мати певні конструктивні шляхи адаптації молоді, що шукає себе в професійній сфері, у тому числі на ринку праці, наприклад: надавати допомогу й сприяння в пошуку роботи; надати допомогу в розширенні прав і можливостей зайнятості молоді в сфері малого бізнесу; розробити методи психологічної підтримки; надати допомогу навчальним закладам зі створення кадрових агентств як на рівні університету, так й інших установ.

Література:

1. Кравченко В. Л. Молодіжний сегмент ринку праці: новітні тенденції та перспективи розвитку в Україні // Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил в Україні. – 2014. – Вип. 5. – С. 197–203.
2. Пазюк О., Пономарьова О. Проблеми безробіття в Україні // Україна: аспекти праці. – 2015. – № 2. – С. 3–10.
3. Стадник В. К., Зволінський О. В., Любаренко Г. С. Прогнозування ринку праці в контексті проблем молодіжного безробіття. – К., 2013.
4. http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58691.doc.htm Аналіз сучасного стану безробіття в Україні та перспективи його мінімізації

Козирєва Н. В., канд. філос. наук, доц.,
Бездітко А. С., Єдамова А. В., Чернишев А. С., студенти,
ф-т арх., дизайну та образотворчого мистецтва,
*Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова, Україна*

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ЧИННИК МІСЦЕВОГО (ЛОКАЛЬНОГО) РОЗВИТКУ

Під «міжнародним співробітництвом» розуміється взаємодія міжнародних суб'єктів на засадах позитивного та адаптивного сприйняття один одного, що характеризується такою сумісністю інтересів і цілей, наслідком якої є координація та узгодження їх діяльності з реалізації спільної мети. У теорії міжнародних відносин «співробітництво» розглядається, як домінуюча в системі міжнародних відносин форма. Теза про первинність «співробітництва» в міжнародних відносинах є центральною, це аксіома для більшості концепцій міжнародної інтеграції [2, с. 485–486].

З правової точки зору, «співробітництво між державами» можна вважати одним із основних принципів міжнародного права, закріпленого Статутом ООН. Цей принцип зобов'язує держави:

- співробітничати у відповідності з цілями і принципами ООН;
- робити свій внесок у співробітництво на умовах рівності;
- сприяти взаєморозумінню, довірі, дружнім і добросусідським відносинам в умовах миру, безпеки і справедливості;
- поліпшувати добробут народів;
- ширше знайомити інші держави з власними досягненнями в економіці, науці, техніці, культурі; робити власні переваги в цих сферах надбанням інших;
- скорочувати різницю в економічному розвитку.

Співробітництво держав має бути рівноправним, справедливим, без тиску й втручання у внутрішні справи. Вигода від співробітництва повинна бути не тільки взаємною, але й для блага інших держав світового співтовариства [2, с. 485].